

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Donationibvs. Titvlvs XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CAP. IV.

Si sine licentia praelati & majoris partis capituli religiosus fidei iusserit, vel mutuum acceperit, non tenetur ecclesia, & ipse recipiens puniatur, nisi mutuum sit versum in utilitatem ecclesie.

Innocentius tertius in concilio generalis. a

Quod & quibusdam religiosis a sede Apost. est prohibitum, volumus & mandamus ad universos extendi: ne quis videlicet religiosus absque majoris partis capituli, & Abbatis sui licentia pro aliquo fideiubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuam accipiat, ultra summam communi providentia constitutam: alioquin non teneatur conventus pro his aliquatenus respondere. Nisi forte in utilitatem domus ipsius manifeste confiterit redundasse. Et qui contra istud statutum venire presumpserit, graviori disciplina subdatur.

CAP. V.

Tonit tres casus, in quibus fideiussor contra debitorem agit antequam solvat, ut a fideiussione liberetur.

Gregorius IX.

Evum pro e quo te fideiussorem obligasti, si diu in debiti solutione cessavit, aut dissipare bona sua cepit, seu super hoc condemnatus fuisti, iure poteris convenire ut te a fideiussione debeat liberare.

DE SOLUTIONIBVS.

TITVLVS XXIII.

CAP. I.

Successor in beneficio tenetur solvere debita predecessoris pro necessitate ecclesie contracta.

Alexander III. Decano & capitulo Morien. f

Ad hoc & in Apostolica: & infra. Sicut filius debita patris solvere tenetur, ita praelatus sui predecessoris, pro ecclesie necessitate contracta.

CAP. II.

Si praelatus obligat ecclesiam pro alienis debitis, est suspensus ipso facto ab administratione spiritualium & temporalium, & ecclesia non tenetur.

Gregorius IX. universis ecclesiarum praelatis.

Si quorundam: & infra. Firmiter inhibemus, ne quis presumat ecclesiam sibi commissam pro alienis gravare debitis, aut literas alicui seu sigilla concedere, quibus possent ecclesie obligari: h: Decernentes si fecus fuerit attentatum, ad solutionem talium debitorum ecclesie non teneri. Si quis autem contra premissa de cetero venire presumpserit, ab administratione spiritualium & temporalium noverit se suspensum.

CAP. III.

Si clericus non habeat, unde satisfaciatur suis creditoribus, non debet excommunicari, nec aliter molestari: prestabit tamen cautionem saltem iuratoriã de solvendo, cum venerit ad pinguorem fortunam.

Idem Decano & Canonico Tullen.

Ordardus i clericus proposuit, quod cum P. clericus, D. laicus, & quidam alii ipsum coram officiali Archidiaconi Remen. super quibusdam debitis convenissent, idem in eum recognoscentem huiusmodi debita, sed propter rerum inopiam solvere non valentem, excommunicationis sententiam promulgavit: & infra.

a Ca. 50. b Csm. eod. tit. in 4. comp. c Vid. l. cum acuriffimi. per Bart. C. de fideicom. d Vid. Bald. in auct. hoc ius porrethum. C. de sacrosan. eccles. e Vid. Guid. Pap. decif. 117. incipit. fideiussor potest. f al. Norvican. g C. i. eod. tit. in 1. comp. h Vid. l. que dotis. ff. solut. matr. & l. Lucius. & utrobq. Bar. ff. de fide instru. i Ordardus habent antiqua exemplaria. Vid. late per Bald. in 5. fin.

Mandamus, quatenus si constiterit, quod predictus O. in totum vel pro parte non possit solvere debita supradicta, sententiam ipsam sine difficultate qualibet relaxetis, recepta prius ab eo a idonea cautione, ut si ad pinguorem fortunam devenierit, debita & predicta persolvat.

CAP. IV.

Conquerens se indebitè solvisse, hoc probare debet, nisi in casu hie posito.

Idem.

Is, qui conqueritur indebitam pecuniam se solvisse, probare tenetur, quod indebitè sit soluta. e Nisi ejus adversarius solutionem infanciam exinde convincatur: tunc enim diffinitio onus incumbit probandi, quod debitum recepisset.

DE DONATIONIBVS.

TITVLVS XXIV.

CAP. I.

Potest intelligi duobus modis: & secundum primum intellectum h. d. Liberalis in donando existimat se debere quod donat. Vel si secundum alium intellectum: Promittentes aliquid donare, aliud tanquam debitum adimplere tenentur.

Gregorius d. A. Patricio Gallorum.

Prudentes: [1 & infra.] Hanc e sibi quodammodo nobilitatis legem imponit, ut debere se, quod spontè tribuit g, existimet: Et nisi in beneficiis suis creverit h, nihil se prestitisse putet.

[1 Viroi sicut estis, Regibus adharere, multorum salamentis, & ut in registro impresso.]

CAP. II.

Non valet donatio, quam facit praelatus inconsulto capitulo, & in damnum ecclesie.

Alexander III. Parisien. Episcopo.

Ratennitatem i tuam credimus non latere, quod cum Episcopus & quilibet praelatus ecclesiasticarum rerum sit procurator, & non dominus: conditionem ecclesie k meliorare potest, facere vero deteriorem non l debet. Accepimus autem, quod predecessor tuus graves donationes in rebus episcopatus fecit in detrimentum ecclesie, suis canonicis inconsultis.

Vnde quoniam donationes huiusmodi de jure non tenent, indulgemus m tibi, ut liceat donationes hujusmodi tam a clericis, quam a laicis legitime revocare.

CAP. III.

In considerando, an valeat donatio facta per praelatum, debet attendi quantitas rei donata, & loci consuetudo. h. d. innotuit. l. tera.

Idem Vigorien. Episcopo. n

CA. terum o, si Abbatem donationem cum priore & quibusdam de conventu, vel solum Abbatem facere contigerit, & postea conventus pars reclamaverit: Data rei quantitas, & illius terre consuetudo (quæ tamen sacris canonibus non obviet) est diligentius attendenda: & secundum hoc est donum ratum vel irritum iudicandum.

CAP. IV.

Ecclesia non vacans, in beneficium concedi non potest, sed in proprietatem sicut de auctoritate tamen Episcopi, & sine prejudicio praelati.

a al. ab ipso. b prescripta. c Vid. l. cum de indelictis. ff. de proba. d Archepiscopo l. 12. e C. i. eod. tit. in 1. comp. f ponit. g extimet. h nec. i Ca. 2. eod. tit. in 1. comp. k In C. Barb. meliorum potest. facere, & c. l. al. non potest. m al. indulgemus ut tibi licet. & c. n Vigor. al. Vigorien. o C. 3. eod. tit. in 1. comp. & c. 2. tit. de consuet. in 1. comp. & post cons. Lat. p. 29. c. 3.

Idem

deceptoribus, sed deceptis jara subveniunt. Vnde per ea, quae superius proposita sunt, se contra factum proprium legitime defendere non valebant, hospitale praedictum cum pertinentiis suis hospitalariis sancti sepulchri ad iudicare curavimus. Ita quod per hanc sententiam dioeceseano Episcopo & plebano de Pificia nullum praedictum generetur: cum res inter alios acta non debeat aliis praedictum generare a.

[*Et haec omnia proponat sufficienter per dispositiones testium productorum. Ad haec vero parte altera multipliciter respondente hincinde suis aliquando disputantur.*]

CAP. IX.

Donatio quinquagesima vel centesima, quam facit Episcopus cum gravi ecclesia sua detrimento, potest legitime revocari: nec etiam potest ultra quinquagesimam vel centesimam conferre, etiam essente lesione ecclesiae sine auctoritate superioris.

Idem Episcopo sancti Andreae.

Apostolicae sedis oraculo b: [*1 & infra.*] Inquisitione taliter recondemus, quod licet sit in canone c definitum, ut si quis Episcoporum in parochia sua monasterium construere voluerit, & de rebus ecclesiae, cui praesider, ipsum dotare, non amplius ibidem, quam quinquagesimam partem, ecclesiae vero, quam monasticis regulis informare, vel pro suis propriis magnificare voluerit sepulchris, non amplius, quam centesimam partem census ecclesiae cui praesit, debeat elargiri: quia tamen in eodem canone consequenter adiungitur, ut haec d temperamenti aequitas observetur, quod cui tribuit, competens subsidium conferat: & cui tollit, damna gravia non infligat: ea quidem cautela servata, ut unam tantummodo quae placuerit ex his duabus, remunerationem assumat. Hoc semper est observandum, quod unus Episcopus vel alius non solum non debet amplius, sed nec tantum, nec minus cum gravi ecclesiae suae detrimento conferre, sive simul & semel id facere velit, sive pluries successive eidem e vel diversis ecclesiis conferendo. Vnde cum grave detrimentum sive de possessionibus sive de proventibus ad Episcopalem mensam vel cathedralium ecclesiam pertinentibus, in quantalibet portione constituit esse collatum, poterit legitime revocari, nisi praescriptione vel alia exceptione legitima actio huiusmodi excludatur. Nam etsi prima facie praesumatur, quod collatio quinquagesimae vel centesimae partis grave non inferat detrimentum, quia tamen non solum si saepe, sed etiam si semel id fiat, ex variis circumstantiis deprehendi potest interdum valde damnosum: quod quidem magis potest ostensione facti, quam expressione alicujus statuti cognosci: nec quinquagesima, nec centesima semel aut successive debet cum gravi ecclesiae damno conferri. Si vero in tantum abundet Episcopus, ut sine damno ecclesiae suae possit amplius etiam, quam per quinquagesimam vel centesimam partem necessitati alterius ecclesiae subvenire, quamvis per se non debeat summam excedere a canone praescriptam, per quam incaute largiri volentibus est occursum: de superioris tamen auctoritate [*Pontificis f*] potest etiam in majori summa inopia alterius provideri.

[*Cum plerumque contingat quod Episcopi successive loci religiosi de reditibus qui pertinent ad eosdem ultra quinquagesimam conferant portiones, ita quod interdum usque ad tertiam partem vel quartam, interdum vero plus minime huiusmodi redi-*

a Vid. l. transactioem c. de part. & l. si petitor. ff. de iud. & l. si unus. §. pacta. ff. de par. b Cap. 6. eod. tit. in 3. compilat. c Hunc canonem habet in concil. Toler. cap. 3. refert Grat. 12. q. 2. c. 73. in cap. bona rei. Eius canonis verba hic inserit Innoc. usq. ad vers. Hoc semper. d ut per hoc temperam. e eodem. f Vox Pontificis, deest in vetustissimis Codicibus.

tus minuuntur: tua frat. nos consilium verum successoribus erudendum ea quae taliter fuerunt ultra quinquagesimam portionem concessa, licet aliquatenus revocare. Nos igitur.]

CAP. X.

Donatio potest per donationem non per heredem eius, quia cui, ob ingratitudinem donatarii revocari, in casibus hic expressis.

Gregorius XI.

Propter eius ingratitudinem, in quem liberalitas est collata, donatoris persona de rigore juris eam potuit revocare a. Si forte in ipsum impias manus iniecerit b, aut sibi atroces iniurias, seu grave rerum suarum damnum, vel vita periculum inferre praesumpserit. Quod tamen ad donatoris, qui hoc tacuit, non extenditur successores.

DE SPECULO CLERICORUM.

TITULVS XXV.

CAP. I.

Quisquam a rectore ecclesiae temporis promotioni nihil habens, praesumitur de bonae ecclesiae quisquam.

Ex concilio Arelatensi c.

Investigandum d est, si nihil patrimonii habens Presbyter, quando promotus e est ad ecclesiasticum ordinem f, postea emerit praedia, cuius juris sunt: quoniam ecclesiae, ad quam nihil habens promotus est, esse debent iuxta canonicam auctoritatem.

CAP. II.

De emptis per praelatum de bonis ecclesiae, debet instrumentum confici nomine ecclesiae, alius debet praelatus ab administratione removers.

Ex eodem.

Presbyter g cum dioecesi tenet: de his h, quae superemerit, ad ipsius ecclesiae nomen scripturam faciat: aut ab eius ordinatione discedat.

CAP. III.

Quaestio per Episcopum post consecrationem suam, ecclesiae relictae quenda sunt.

Ex epistola Pii Papae i.

Vt unusquisq; k Presbyter res, quas post dies consecrationis adquisierit, propriae ecclesiae relinquat.

CAP. IV.

Empta per praelatum ex emolumentis ecclesiae, efficitur ecclesiae, licet praelatus emerit nomine alieno.

Ex concilio Rhemensi l.

Inquirendum est, si quis m Presbyterorum de redditibus ecclesiae, vel oblationibus, vel votis fidelium alieno nomine res comparavit n: quia sic nec suo, ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus ecclesiasticis o debet, quoniam hoc sacrilegium p est, & parcerimini Iuda furis, qui sacras oblationes asportabat & furabatur.

a Vid. l. 1. & 2. c. de lib. & eorum liber. b Ingerit. c In concilio ead. nondum inven. Burchard. lib. 3. Decr. cap. 111. & Ivo part. 3. ca. 49. d Cap. 1. eod. tit. in 3. compilat. e proventus. f alii. ff. postea. g Cap. 2. eod. tit. in 3. compilat. h de his. i Videtur sumptum ex concilio Carthagen. 3. cap. 44. Refert Burchard. lib. 3. decr. cap. 121. Ivo part. 3. cap. 98. Grat. 12. quast. 3. c. 1. k Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. l In concilio impius nondum inven. m si aliquis Presbyter. n comparaverit. o ecclesia. p sacrilegium.

CAP.